

Aldona Andrzejewska, Ewa Poturalska

Janiszewo, st. 2, gm. Lubraniec, woj.
włocławskie, AZP 51-45/32

Informator Archeologiczny : badania 31, 242-243

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Nadzory archeologiczne na st. I w obrębie wykopów 4 a, 4 f (od ulicy Kościelnej w kierunku ulicy Mierosławskiego) w Iławie objęły swym zasięgiem wykopy pod sieć ciepłą. Głębokość ich nie przekraczała 1,3 m, natomiast szerokość – 1 m. W sumie nadzorowano prace ziemne na odcinku około 79 m. Głównym celem prowadzonych nadzorów było uchwycenie stratygrafii ewentualnych warstw kulturowych średniowiecznych, wczesnonowożytnych, późnonowożytnych oraz współczesnych. Stwierdzono głównie nawarstwienia zasypiskowe i bardzo nieliczne (wyłącznie w obrębie wykopów 4b i 4f) nawarstwienia późnośredniowieczne. Calca nie uchwycono. Pomimo bardzo niewielkiej głębokości wykopów oraz ich nieznacznej szerokości i występowania w przeważającej mierze nawarstwień zasypiskowych, udało się uchwycić (wykop 4a i b) fragmenty zabudowy murowanej o XVIII-wiecznej metryce, wraz z wymiarem szerokości murów fundamentowych oraz odległości między poszczególnymi budynkami. Ponadto pośrednio potwierdzono istnienie cmentarza na północ od kościoła. W wykopie 4f uchwycono południowy skraj parceli przyrynkowej oraz ślady po nieistniejącej obecnie ulicy między parcelami w południowej pierzei rynku.

Konkludując, należy podkreślić, iż pomimo zalegania regularnych nawarstwień stratygraficznych na omawianym tu odcinku na większej głębokości niż wykonane wykopy, w wyniku przeprowadzonych nadzorów osiągnięto ciekawe rezultaty. Dotyczą one zabudowy nowożytnej w tym rejonie starego miasta. Potwierdzono także głębokość parceli przyrynkowych wytyczonych przy użyciu pręta tzw. zwykłego, a nie mniejszego, jak tego chciał T. Zagrodzki.

Materiał zabytkowy (głównie fragmenty naczyń ceramicznych) był bardzo rozdrobniony, nieliczny i zróżnicowany chronologicznie. Pochodził on niemal wyłącznie z nawarstwień przemieszanych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w archiwum PSOZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

Inowrocław, st. 100, gm. loco, woj. bydgoskie - patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich

JANISZEWO, st. 2, gm. Lubraniec, woj. wrocławskie, AZP 51-45/32

- dwór późnośredniowieczny i nowożytny

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez dr Aldonę Andrzejewską i mgr Ewę Poturalską (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Urząd Wojewódzki we Wrocławku i Uniwersytet Łódzki. Czwarty sezon badań. Przebadano powierzchnię 189 m².

Otwarto cztery kolejne wykopy o łącznej kubaturze około 300 m³.

Badania obejmowały rejon, odsłoniętych częściowo w 1996 r., obiektów określonych jako C, D i E (w ich ramach rozdzielono też odkryty materiał zabytkowy).

Obiekt C — Ponownie odsłonięto podwójny rząd kamieni, zalegający w cienkiej warstwie przemieszanych glin i piasków, zaznaczający południowo-zachodni skraj obiektu (w warstwie tej zadokumentowano linię wyznaczoną przez 3 drewniane słupy rozmieszczone na osi północ-południe). W trakcie eksploracji okazało się, że nie jest on połączony z jakąkolwiek inną konstrukcją kamienną. Jedynie około półtora metra pod powierzchnią gruntu zarejestrowano układające się w prostopadły do wspomnianego rząd luźnych kamieni polnych, które leżały w jednej warstwie i nie były połączone zaprawą. Zalegały one w warstwie jasnobrunatnego piasku z konkrejami brunatnej gliny, która stanowiła wypełnisko obiektu C. Udało się uchwycić granice występowania tej warstwy: częściowo od zachodu (zachodnia granica obiektu C) oraz od wschodu (zbliżona do linii wschodniej ściany obiektu E) i południa (zbliżona do linii południowych ścian obiektów D i E). Być może była to warstwa wyrównawcza terenu zagospodarowywanego na nowo w kolejnej fazie użytkowania janiszewskiego dworu.

Obiekt D — Odsłonięto cały obiekt wraz z częścią eksplorowaną w roku ubiegłym. Jest to założenie na planie zbliżonym do kwadratu o wymiarach 4 x 4 m, usytuowanym na osi północny zachód-południowy wschód. Jego ściany o grubości około 0,5 m tworzyły duże kamienie polne, ułożone w dwóch rzędach i łączone brunatną gliną.

Obiekt E — Odkryto cały obiekt E, czyli budynek usytuowany mniej więcej na osi północ-południe, o wymiarach 5 x 6 m, z aneksem wejściowym od północy o wymiarach 2,5 x 1,1 m. Zadokumentowano wszystkie ściany założenia, z wyjątkiem części ściany zachodniej. Szachulec był na tyle dobrze zachowany, że udało się zarejestrować nawet pewne szczegóły konstrukcyjne, które zaczęły pojawiać się już pod warstwą orną. W ścianach zachodniej, południowej i wschodniej pionowe belki o grubości 0,6 m rozmieszczone były w odległości 1-1,9 m od siebie. Między nimi znajdowały się poziome dranice szerokości 41-43 cm (w ścianie zachodniej). W ścianie południowej zachowały się dwie warstwy takich dranic, ułożone w dwóch rzędach i doparte albo pojedynczymi belkami pionowymi, albo kamieniami polnymi. Duże kamienie eratyczne znajdowały się także we wszystkich narożnikach budynku, wzmacniając tym samym konstrukcję. W narożnikach północno-wschodnim i południowo-wschodnim odsłonięto także ukośne zastrzały. W południowo-zachodniej części założenia odkryto również pionowo ustawione dranice grubości około 10 cm, zasłaniające ścianę od zewnątrz. Północna ściana domu (także sześćdziesięciocentymetrowa) wykonana była z wysuszonych, niewypalonych cegieł, natomiast aneks wejściowy jak się wydaje postawiono jako wyłącznie drewniany, na co wskazują relikty poziomych dranic. Wypełnieniem drewnianego szachulca była tzw. glinobitka. W narożniku południowo-wschodnim odsłonięto, nieco wystający poza linię ścian relikty podwaliny pieca grzewczego oraz większą ilość silnie przepalonych cegieł, pochodzących najpewniej z komina. W wypełnisku obiektu zalegały brunatne piaski z drobnym gruzem ceglany, grudkami polepy i drobinkami spalenizny. W części głównej budynku odkryto poziom podłogi, wyłożony na części powierzchni luźnymi, tylko wysuszonymi cegłami. Pod poziomem tej „posadzki” znajdowały się trzy warstwy glin i gruzu oraz warstwa dużych kamieni eratycznych, czyli warstwa silodnie izolująca najniższy poziom domu od podłoża. Stąd można sądzić, że poziom ten mógł być kondygnacją mieszkalną. Wydaje się, że budynek mógł mieć więcej niż jedną kondygnację. Wskazują na to bardzo solidne, jak na ten obiekt, fundamenty, a także płytki podłogowe odnajdywane znacznie powyżej (60-70 cm) poziomu odsłoniętej podłogi.

W trakcie badań zgromadzono ciekawy zbiór ruchomego materiału zabytkowego liczący 10328 okazów, z czego 6492 to ułamki ceramiki naczyniowej, 2085 fragmenty kafla piecowych, 216 zabytki szklane, 208 fragmenty ceramiki budowlanej, 212 zabytki metalowe, 835 kości zwierzęce, 20 krzemienie i 260 tzw. inne.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Badania będą kontynuowane.

JAROSŁAW, st. 71, gm. loco, woj. przemyskie, AZP 103-83

- późnośredniowieczna kolegiata pw. Wszystkich Świętych

Badania prowadziła mgr Joanna Kociuba (Muzeum w Jarosławiu). Finansowane przez PSOZ Przemysł i Zarząd Miasta Jarosławia. Trzeci sezon badań.

W pierwszej kolejności badaniami objęto wschodnią część krypty fundatorskiej, nawiązując bezpośrednio do badań z 1995 roku. Celem było dalsze rozpoznanie jej budowy oraz sposób połączenia z prezbiterium. Stwierdzono, iż fundament południowy nawy głównej, do którego krypta przylega bezpośrednio, zbudowano z dwu odcinków muru, w przerwie pomiędzy którymi wstawiono następnie schody. Wschodnią ścianę krypty stanowiła częściowo przypora prezbiterium oraz dostawiony do niej mur. Całość od strony wnętrza pokryta była grubą warstwą tynku. Przebadano następnie wewnętrzną ścianę krypty, odsłoniętą częściowo podczas badań w latach poprzednich. Z pomiarów należałoby wnioskować, iż budowano ją przez dostawienie do przypory dodatkowej ściany, jak miało to miejsce w przypadku ściany wschodniej. Stwierdzono jednak, że powstała jednocześnie z magistralnym murem nawy i jest z nią przewiązana. Kryptę od południa zamyka mur ceglany, z którym omówioną ścianę połączono przez dostawienie wąskiego murku ceglanoego. Na obecnym etapie można przyjąć, iż podczas budowy krypty jako ścianę południową wykorzystano wcześniej istniejący mur, a następnie połączono, tworząc w ten sposób zamknięte pomieszczenie. Prezbiterium z powodu utrudnień (jego zasadnicza część zlokalizowana jest pod nawierzchnią jezdni) przebadano jedynie w partii przylegają-